Ner 228. ROK 1842. CZWARTEK 6 PAŹDZIERNIKA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

IMIONA RZYMSKIE.
Jutro Justyny P. M.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.
Jutro Bronisław.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień godzina	Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiéj	Stopnie ciepła podług Reaumura	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i rożne uwagi
6	27" 3''' 907	+ 6° 0	3,, 02	Zachodni słaby	Pochmurno	Deszcz
4 2	4, 113	+ 5 9	2, 68	PPł Zachodni słaby	,,	
10	4, 894	+ 2, 3	2, 43	Żaden	Pogoda	

Wiadomości zagraniczne.

FRANCYA.

Paryż 27 Września.

Korrespondent donosi kuryerowi francuzkiemu z Londynu, że gabinet angielski nowe zamyśla uczynić ustąpienia Zjednoczonym Stanom Ameryki północnéj; na mocy tajnego rozkazu gabinetowego porty angielskie mają być otwarte dla zboża amerykańskiego.

Journal des Débats tak się wyraża względem spraw wschodu: »Ministeryalna rewolucya, która w Konstantynopolu zaszła była od dawna przewidzianą i z równąż można przewidywać pewnością że owa gabinetowa rewolucya w niczém nie zmieni położenia państwa tureckiego. Nieuleczoną chorobą złożone państwo osmańskie będzie używać na przemiany tych lub owych lekarzy; ale śmierć jest nieuchronna. Złożony z rządu wielki wezyr należał do stronnictwa reform przeciwnego, nowy wezyr jest zwolennikiem umiarkowanego postępu. Może zobaczemy nowe kroki czynione ku odświeżeniu wypłowiałéj karty która taką okazałością i blaskiem w dzień swego zaprowadzenia w Gilhane otoczoną była. Starzy turcy mowiąc słusznie że stronnictwo reformy jest stronnictwem zagranicznem. Stronnictwo to nie ma nic tureckiego ani mahometańskiego, jego polityka, jego prawa; jego administracyjne środki są europejskie, a te nie mają nic wspólnego z obyczajami, wyobrażeniami i religią muzułmanów. Jesteśmy przekonani, że stronnictwo teraz sterem rządu władające przyspieszy upadek państwa. Państwo tureckie zamieszkują ludy, których szczęście bardzo nas obchodzi; są to syryjscy, macedońscy i tam daléj chrześcianie, od 400sta lat w niewoli jęczący, których oswobodzenia pragniemy. Oswobodzenie to jest nieochybném. Turcy czują, że chrześcianie o tyle wzmagają się o ile Porta słabnieje. To krzepienie, ten wzrost chrześciańskiéj Turcji najbardziéj nas zajmuje ze względu na upadające państwo muzułmanów. Ze smutkiem patrzymy na upadek owego państwa; bo wszelka wielkość upadająca zasmuca i wzrusza nas; ale smutek nasz byłby daleko większym jeszcze, gdybyśmy się nie spodziewali, że ludzkość, a szczególniéj chrześciaństwo z upadku państwa tego korzyści odniesie.»

Wiadomości z Algieru nadeszłe mają być bardzo niepokojące. Abd el-Kader miał stanąć na czele kilku tysięcy zbrojnych i zrządził to, że pokolenia dopiero podbite na nowo powstały i za nim się oświadczyły. Jakkolwiek bądź rzeczy się mają, francuzi będą musieli wielkie jeszcze ponosić ofiary, nim Algieryą sobie przyswoją, co tylko wtedy nastąpi jeżeli

arabów zupełnie pokonać zdołają lub ich z posiadłości swoich na zawsze wypędzą.

Wiadomości z Turcyi nadeszłe nie zawierają nic ważnego; prócz wyniesienia Mehmeda Alego na godność Sadrazana czyli wielkiego wezyra przez sułtana który odznaczenie to starego baszy tém bardzo uradowanego, w *Moniteur Ottoman* ogłosić kazał.

A N G L I A.

Londyn 27 Września.

Na wczorajszéj tajnéj radzie gabinetowéj dalsze odroczenie parlamentu z 6 Paźdz. do 10 Listopada uchwalono a za tegoroczne obfite żniwa publiczne dziękczynne nabożeństwa we wszystkich kościołach zarządzono.

Według najnowszych wiadomości z Liverpolu gwałtowny pożar nakoniec ugaszono; szkody jednak zrządzone wynoszą najmniéj 500,000 f. s. z których 350,000 assekurowano.

Raporta z przylądka Dobréj Nadziei dochodzą do 30 Lipca i donoszą o zupełném poddaniu się wojsku angielskiemu wywędrowanych wieśniaków w Port-Natal; poczem pułkownik Cloete miał ogłosić amnestyę dla wszystkich z wyłączeniem tylko 5 przywodzców emigracyi jakoto: Pretoriusza, Prinxla, Bergera i obu Bredasów, ojca i syna. Poprzednio jeszcze emigranci wypuścili przez nich w niewolę zabranych 17 żołnierzy angielskich z podoficerem. Tym sposobem zdaje się że pomieniona osada odtąd zostawać będzie pod zwierzchnictwem Anglii która jéj dla nadzwyczajnéj żyzności ziemi wszystko obficie wydającéj nie odstąpi.

Dziennik *Courier* utrzymuje że rząd angielski już postanowił angielskie porty otworzyć dla zboża ze Zjednoczonych Stanów Ameryki północnéj, ażeby okręty wracające nawzajem ładowały fabryczne wyroby angielskie.

Nowy amerykański bil taryfy uważany jest powszechnie za niekorzystny dla interesów angielskich, chociaż znowu z drugiej strony pocieszają się tem że handel przemycarski na granicy kanadyjskiej 1,500 mil angielskich długiéj a rzadko gdzie należycie strzeżonéj, przedstawi zapewnie fabrykantom angielskim dostateczny odbyt, któryby im podwyższenie cła przy zwyczajném wprowadzaniu towarów do Stanów Zjednoczonych od strony morza odjąć musiało. *Morning Chronicle* w swoim artykule giełdowym zwraca na to uwagę, że chociaż oznaczone teraz w taryfie cła, wynoszące prawie w przeciągu 35 pCt. wartości, nie wiele przewyższają pozycye taryfy z 1828 roku, ale za to ta okoliczność, że ceny są teraz znakomicie niższe niż w ówczas; czyni te cła w porównaniu niezmiernie wysokiemi.

W skutku dokonanego przez policyę w Manchester uwięzienia 43 robotników, zdaje się że tam panuje wielkie wzburzenie między robotnikami i policyą któréj to ostatniéj zarzucają, że w zbyt samowolny sposób postępowała. Onegdaj spokojność nie była zakłóconą. W Ashton, Hyde, Stockport i Dukienfield wszystkie fabryki są jeszcze w bezczynności. W Newcastle w dniu 14 bieżącego miesiąca sędziowie pokoju odbyli przesłuchanie niejakiego Ellis, przywódcy niespokojnych robotników, w okręgach garncarskich, i w skutku tego przesłuchania Ellis za ubliżające wyrażenia przeciw królowéj, stawiony będzie przed najbliższy sąd przysięgłych.

W Manchestrze w zeszły piątek spokojność znowu przerwy doznała; próżnujący robotnicy wybijali szyby okien i dopuszczali się rozmaitych bezprawi. Wielka była obawa, żeby przy pogrzebie niejakiego Joshuo Lyons, który w sobotę umarł w skutek ran otrzymanych dniem przedtém przy szturmowaniu przędzalni Pana Morris wdowie zmarłego oświadczyć kazał, że koszta pogrzebu sam ponosić gotów, gdyby męża swego zupełnie w cichości chciała kazać pochować, ale ona odpowiedziała, że tkacze, chociaż od 6 tygodni nic nie zarobili, koszta na pogrzeb ofiarowali i zwłokom zmarłego towarzyszyć postanowili. Ponieważ jednak, jak się dowiedziano, zamiarem tkaczów ciało od jednéj przędzalni do drugiéj w processyi przez całe miasto oprowadzać, a władza się obawia, żeby motłoch tym obchodem zachęcony do nowych zaburzeń nie dał się spowodować, poczyniono więc wszelkie środki ostrożności i wojsko równie jak policya będą w pogotowiu.

Zresztą dowód dobrego sposobu myślenia dali tkacze w Manchestrze przez to, że do przygaszenia wybuchłego w jednéj rękodzielni bawełny pożaru czynną pomocą się przyłożyli. W Stockport, gdzie robotnicy dotychczas najzaciętszy okazywali opór, bieda ich do pracy przymusiła, a tak od dnia wczorajszego z pomiędzy 35 rękodzielni tamże, 34 już jest w ruchu. Podobnie w fabrykach licznych w około Stockport prace znowu się zaczęły. Co do Aschdon-under Lyne, głównego ogniska rozruchów, obecnie tuszymy sobie, że robotnicy wkrotce do porządku wrócą, ponieważ się udało herszta buntu, Pilinga wraz z 5 innymi karlistami uwięzić. Mniéj pomyślnie brzmią wiadomości z Glossop w Derbyshire, gdzie próżnujący robotnicy dotychczas potrafili umiarkowańszych od rozpoczęcia pracy wstrzymywać. W Liwer-

poolu ujęto jakiegoś Macartrey, tułającego się mówcę kartystowskiego, który bezczelnie pospólstwo do buntu zagrzewał i drugi podobny mówca, xiądz Barstow w Bristolu wpadł w ręce sprawiedliwości. Z kopalni węgla w Szkocyi nowiny nie są koniecznie zadowalniające. — Wychodząca w Southampton gazeta Torysowska *Hand Advertiser* donosi o mniemanem wykryciu spisku kartystów na życie królowej. Kupca korzeniami handlującego, Peirce kartyści za narzędzie użyć chcieli do zastrzelenia królowej do czego, gdy tenże skłonić się uie chciał, mieli go prześladować. Wszakże rzecz całą poczytują za wymysł Peirca, który pierwszy o spisku tym doniósłszy obecnie badanym być ma.

Gazeta *Standard* z powodu środków ostrożności, przedsiębranych ostatniemi czasy przez policyą londyńską, wchodzi w szczegóły tyczące się ludności tego miasta. Ludność ta z przedmieściami wynosi do dwóch milionów dusz, w których jest około 40,000 złodziejow z professyi, włóczęgów, nie mających ani stałego mieszkania, ani wiadomego sposobu do życia. Gdyby więc nie zapobieżono zebraniu takiéj liczby niebezpiecznych ludzi w jednę massę; mogłoby ztąd wynikuąć prawdziwe dla spokojności publicznéj niebezpieczeństwo.

Rozmaitości.

PANOWANIE ANGIELSKIE w INDOSTANIE.

(Ciąg dalszy)

Gdzież idą te tysiące indyan za jednym Europejczykiem? Udają się do Kalkuty, a z tamtąd zostaną zawiezieni do Maurycyi, gdzie zastąpią wyzwolonych murzynów. Nie mogąc wyżywić się w pośród tak bogatéj okolicy, gdzie czwarta część najurodzajniejszego gruntu leży odłogiem, muszą wydalać się z kraju; chciwi spekulanci wynaleźli już sposób urwać im trzy miesiące płacy na sześciu które im z góry zaliczają. Ileż z nich nie ujrzy już rodzinnego nieba! Rozpacz, choroby wyniszczą tych biedaków, jak zwierzęta w okręta napakowanych. Rząd chciał przed niedawnym czasem powściągnąć ten handel ludźmi, z powodu nadużyć i skarg niezliczonych które go doszły; wydano nawet w tym względzie rozkazy, ale powtarzane żądania plantatorów z Ile de France, poparte przez spekulantów, niezadługo zniosły ten zakaz.

W co się obróciły Udżein, Bhopal, Dżejpour, Gualior. Indora, Haiderabad, Ahmedabad, Furkabad, Delbi, Agra, te stolice państw niegdyś kwitnących? Na kilka mil w około spotykasz pokruszone kolumny, rozwalone świątynie opustoszałe pomniki. Szakale i płazy zastąpiły mieszkańców, wszędzie pustki, i ponure milczenie; ucho nie zasłyszy już *kosch amendi* (pozdrowienia) gospodarza; tylko przeciągły krzyk szakala albo swist węża *capel* pszerwie myśli podróżnika. Palący wiatr pustyni buczy po tych sklepieniach które niegdyś odbijały dzwięki *scitare* (gitary) albo *dolu.* (bębenka, w który Indyanie uderzają rękami towarzysząc sobie głosem). Zdziwiony tém opuszczeniem jeżeli zapytasz muzułmana, odpowie ci: «Próżne zabiegi, kiedy tak chciało przeznaczenie!« Ta wiara, podstawa dawnéj wielkości wyznawców Proroka, jest teraz przyczyną ich upadku. Indyanin zapytany wcale odmienną da ci odpowiedź: Podstępem kraj zajęła powie Indyanin giętkiego i pełzającego charakteru, mówiąc o szanownéj i zwycięzkiéj kompanii.

Dawna moneta, tak czysta, bez żadnych przymieszań, jest w części zmienioną; moneta zdobywców zawiera wielką ilość obcych części, i zupełnie straciła wartość u krajowców.

Z tylu królestw rozsypanych na obszernym Gangezkim półwyspie, trzy tylko uniknęły ogólnego zniszczenia sprawionego przez brak organizacyii wojskowéj, jako też przez wahanie się i niezgodę między stanami, rozdzielonemi od siebie przez religię, mowę, obyczaje i podania. Te trzy królestwa są Birman, Nepaul, i Pendżab. One tylko jedne zachowały środki poboru i utrzymania wojska; ale wojska te nigdy korzystnie nie będą mogły walczyć przeciw rządowi angielsko-indyjskiemu, dopóki nie zostaną urządzone na stopę wojskową europejską. Nie można wszakże wątpić, że karność europejska dałaby się u nich zastósować. Dostatecznym tégo dowodem dwa kroć sto tysięcy sypojów, które Anglia tak zadziwienia godnym sposobem wyćwiczyła, że tylko po kolorze można te pułki odróżnić od pułków królewskich. Tytuł wojownika taką natchnął dumą sypojów, że się uwolnili z pod hańbiącéj kary którą jeszcze karcą angielskich żołnierzy, to jest od bastonady. Ta duma jednakże nie zmienia się w rozpustę.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 4 do dnia 5 Października.

Mietelski Jan, Szczepanowski Józef ob., Prendowski Wojciech ob., Prendowska Kolleta ob, Lhotak Jakób, Wołkońska Zenaida xiężna, z Polski; — Rubczyński Maurycy ob., Białoskorski porncz ces. austry, Pilecka Anna ob., Dzierzyński, Kaczkowska Ludwika ob., Fleiscbmann, Tomkowicz Xawery ob., Spławski Chryzostom ob., Maliszewska Antonina ob., z Galicyi; — Jundził Jan ob., Kubelka Marcin, Romer Salomea ob., Romer Alexander ob., Zbyszewska Barbara ob., Bulakowski Rudolf, z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Machnicki Alexander ob., Niemczykiewicz Maciej ob., Kruger Fryderyk, Szymanowski Felix, Straszewski Józef ob., Nigg Elzbieta, Wężyk Seweryn ob., Rautenstrauch Łucya, Wess Paulina, do Polski; — Wolff Karol, Lubomirska Teressa xiężna, Koskul Józef hr., Moranoat Piotr, Bobrowski Maciéj ob., Laskowski Wincenty ob., Morelowski ob, Zieliński Jakób, Knbelka Marcin, Wisniewska Tekla, do Galicyi.

Doniesienie Urzędowe.

Nro 7540.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI W SENACIE RZĄDZĄCYM.

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i jego Okręgu

W moc postanowienia Sen. Rządzącego odbywać sie będzie w biórach Wydziału Spraw Wewnętrznych i Policyi na dniu 11 Października r. b. w godzinach przedpołudniowych licytacya publiczna *in minus* na dostawę dla pociągów skarbowych furazu od 1 Stycznia do 31 Grudnia 1843 jako to: owsa korcy 256 garncy $20\frac{1}{2}$, siana centarów 492 funtów 75, słomy centnarów 328 funtów 50, mający chęć podjęcia się dostawy takowych artykułów zechce w terminie i miejscu ozuaczonym opatrzeui w stósowne *vadium* zgłosić gdzie o warunkach licytacyi bliższą wiadomość powezmą.

Kraków d. 22 Września 1842 r.

Senator Prezydujący,
Szpor.

(2r.) Referendarz L. *Wolff.*

Pisarze Banku Pobożnego w Krakowie.

Na żądanie strony interessowauéj zawiadomiają; iż od fantu, korali nici 4 łutów 9 ważących, dnia 11 Grudnia 1840 roku do Nru 374 pod Literą K... w Banku Pobożnym zastawionego, według oświadczenia zgłaszającéj się o wykupienie tego fantu, osoby kartka czyli rewers bankowy miał zaginąć; przeto wzywają wszystkich interess w tém mających, aby o wykupienie tego fantu najdaléj do dnia 1 Listopada 1843 r. zglosili się; gdyż w razie przeciwnym — fant rzeczony, osobie zgłaszającéj się po tém przeciągu czasu niezawodnie wydanym będzie.

Kraków dnia 17 Maja 1842 r.

X. Seraph. *Piątkowski* P. B. P.

(2r.) *Stachowicz* K. B. P.

LOTERYA KRAJOWA.

W 1013 ciągnieniu d. Października 1842 r. w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały następujące numera:

72. — 4. — 20. — 71. — 90.

Przyszłe ciągnienie 1015 przypada dnia 12 Października 1842 r.

Doniesienie prywatne.

Otworzenie Abonamentu Muzykaliów.

Podpisauy właściciel handlu przy ulicy Grodzkiej Ner 235 ma zaszczyt donieść Szanownéj Publiczności, a mianowicie panom metrom i lubownikom muzyki: iż z d. 1 Października r. b. otworzonym będzie u niego abonament do wypożyczania najnowszych muzykaliów, któremi ciągle zasilany spodziewa się być w stanie zadawalania pp. Abonentów pod każdym względem gustu i w jak najtańszy sposób, aby sobie zasłużyć na żaufanie o które niniejszém uprasza i zarazem oświadcza, iż o warónkach chęć abonowania mający w pomienionym handlu dliższą powziąść mogą wiadomość.

(5r) *Dominik Biasion.*